

# РЕСПУБЛИКА ТАТАРСТАН

# ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ

Аксубаевский  
муниципальный район  
муниципальное образование  
«Мюдовское сельское поселение»  
423063 п. Мюд, ул. Центральная д 35  
тел. 884344 4-04-33



Аксубай  
муниципаль району  
муниципаль беремлеге  
"Мюд авыл жирлеге"  
423063 Мюд авылы  
Центральная урамы, 35  
тел. 884344 4-04-33

КАРАР

№ 12

11.10.2023 ел

Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль району  
Мюд авыл жирлеге Башкарма комитетының  
«2016-2026 елларга Татарстан Республикасы  
Аксубай муниципаль району Мюд авыл жирлегендә  
мәдәниятне үстерү «муниципаль максатчан программасын  
раслау турында» №17, 28.10.2015 ел карарына үзгәрешләр  
кертү хакында, (№ 14 12.12.2019 ел редакциясендә)

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»  
2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законга, «Мәдәният турында»  
1998 елның 3 июлдәгә 1705 номерлы Татарстан Республикасы Законына, Татарстан  
Республикасы Аксубай муниципаль районының «Мюд авыл жирлеге» муниципаль  
беремлеге Уставына, Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районының Мюд  
авыл жирлеге башкарма комитетына таянып

Карар итә:

1. Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль району Мюд авыл жирлеге Башкарма  
комитетының «2016-2020 елларга Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль району  
Мюд авыл жирлегендә мәдәниятне үстерү «муниципаль максатчан программасын раслау  
турында» 13.11.2015 ел, № 15 карарына үзгәрешләр кертәргә, «Татарстан Республикасы  
Аксубай муниципаль району Мюд авыл жирлегендә мәдәниятне үстерү 2016-2025 еллар  
(редакциясе по 14 12.12.2019 Г.) кушымта редакциясендә.
2. Әлеге карарны Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районының рәсми  
сайтында Интернет челтәрәндә урнаштырырга (<http://aksubayevo.tatarstan.ru>) һәм  
Татарстан Республикасының рәсми хокукий мәгълүмат порталында бастырып чыгарырга  
(<http://pravo.tatarstan.ru>).
3. Әлеге карарның үтөлешен контрольдә тотуны үземдә калдырам.

Татарстан Республикасы  
Аксубай муниципаль району  
Мюд авыл жирлеге  
башкарма комитеты житәкчесе



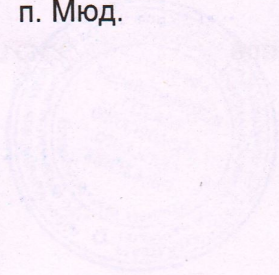
Т.В. Зюзина



Кушымта № 1 Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Мюд авыл жирлегенде башкарма комитеты карарына №12, «11» октябрь 2023 ел

**ОЗАК СРОКЛЫ МУНИЦИПАЛЬ МАКСАТЧАН ПРОГРАММА  
»2016-2026 елларга Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы  
Мюд авыл жирлегендә мәдәният үсеше"**

п. Мюд.





Программа Паспорты

Программаның Исеме	«2016-2026 елларга Аксубай муниципаль районының Мюд авыл жирлегендә мәдәниятне үстерү»
Программаны эшләү өчен нигез	Программа РФ Конституциясе, ТР, федераль законнар, ТР Законнары нигезендә эшлэнгән. Муниципаль берәмлек уставы, норматив хокукый актлар белән
Программаның муниципаль заказчысы - координаторы	Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Мюд авыл жирлеге башкарма комитеты
Программаның төп эшләүчеләре	Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Мюд авыл жирлеге башкарма комитеты
Программаның Максатлары	Аксубай районы Мюд авыл жирлеге халкының мәдәният, сәнгать һәм кинематография өлкәсендәге агымдагы ихтыяжларын канәгатьләндерү һәм яңа ихтыяжларын формалаштыру, мәдәният учреждениеләренең, кинематография сәнгатенең шөһәр халкы һәм кунаклары өчен жәлеп итүчәнлеген арттыру Аксубай муниципаль районының Мюд авыл жирлеге территориясендә яшәүче гражданның тынычлыгын, аларның законлы хокукларын һәм мәнфәгатьләрен экстремизмга һәм терроризмга каршы тору, Аксубай муниципаль районының Мюд авыл жирлегендә аларның күренешләрен профилактикалау һәм кисәтү нигезендә яклау дәрәжәсен арттыру
Программаның бурычлары	1. Милли музыка традицияләрен саклау һәм үстерү, заманча музыка сәнгатен үстерү; 2. Милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгыту, социаль, этник һәм конфессия нигезендә конфликтларны профилактикалау һәм кисәтү; халыкның террористик һәм экстремистик идеология күренешләренә карата түземсезлек атмосферасын булдыруга юнәлдерелгән жәмәгатьчелек фикерен формалаштыру
Гамәлгә ашыру вакыты	2016-2026 еллар
Подпрограммалар	- "2016-2026 елларга клуб концерт оешмаларын һәм башкару сәнгатен үстерү» »2016-2026 елларга терроризм һәм экстремизмны профилактикалау"
Программаны финанслау күләме	2016-2026 елларга Программаны финанслау күләме 23144,8 мең сум төшкү итә, шул исәптән: 2016 ел 989,0 мең сум 2017 ел -989,9 мең сум 2018 ел 991,9 мең сум 2019 ел 992,9 мең сум 2020 ел 993,9 мең сум



	<p>2021 ел 1472,6 мең сум  2022 ел 1388,4 мең сум  2023 ел 1388,4 мең сум  2024 ел 4588,6 мең сум  2025 ел 4648,6 мең сум  2025 ел 4700,6 мең сум</p> <p>Искәрмә: программаны финанслау күләме фаразлау характерында һәм бюджетларны формалаштыруны исәпкә алып ел саен төзәтергә тиеш</p> <p>тиешле елга тиешле дәрәжәдәге, шулай ук чараларны финанслауга федераль һәм республика бюджетыннан акча бүлеп биру</p>
<p>Программаның максатларын һәм бурычларын тормышка ашыруның кетелгән ахыргы нәтижеләре (нәтижеләрне бәяләү индикаторлары) һәм аның бюджет нәтижелелеге күрсәткечләре</p>	<p>Программа чараларын гамәлгә ашыру 2026 елга артуга ирешергә мөмкинлек бирәчәк:</p> <p>төрле дәрәжәдәге конкурсларда, фестивальләрдә катнашучылар санын арттыру; программа массакүләм һәм мәдәни-массакүләм чараларда катнашучыларның өлешен арттыру; сәнгать үзешчәнлегенә клуб формированиеләрен һәм аларда катнашучылар санын арттыру;</p> <p>торақ пункт халыкларының этномәдәни үзенчәлеген саклауга юнәлдерелгән мәдәни акцияләр һәм программалар саны 5 чарага кадәр</p> <p>дәүләт органнары, мәдәни-агарту учреждениеләре, милли-мәдәни берләшмәләр, шулай ук аерым гражданныр белән уртақ проектлар саны 2 проектка кадәр;</p> <p>торақ пунктта "Изге троица" халык бәйрәмен үткөрү саны -1;</p> <p>террор һәм экстремистик күренешләренң барлык фактларына карата түземсезлек формалаштыруны камилләштерә;</p> <p>Аксубай муниципаль районы Мюд авыл җирлегә территориясендә толерантлык, башка культураларга хөрмәт идеяләрен пропагандалау һәм тарату өчен бердәм мөгълүмати киңлек формалаштыру;</p> <p>Яшьләр арасында этникара татулык һәм толерантлык атмосферасын ныгыту.</p>
<p>Программаның үтелешен контрольдә тотуны оештыру системасы</p>	<p>Аксубай муниципаль районы Мюд авыл җирлегә Советы;</p> <p>Аксубай муниципаль районы Мюд авыл җирлегә башкарма комитеты.</p>

Программаны гамәлгә ашыру өлкәсенә гомуми характеристикасы, шул исәптән ул хәл итүгә юнәлдерелгән проблемалар

Хәзерге вакытта Аксубай муниципаль районының Мюд авыл җирлегендә 2 муниципаль мәдәният һәм сәнгать учреждениесе үз эшчәнлеген алып бара. Аксубай муниципаль



районы Мюд авыл жирлегенең мәдәният объектларының гомуми чөлтәре: 3 гомуми кулланышта булган китапханә, 4 мәдәни-ял итү тибындагы учреждение. Аксубай муниципаль районының Мюд авыл жирлегендә мәдәният һәм сәнгать өлкәсен үстөрүгә һәм ярдәм итүгә 2014 елда жирлек бюджетыннан 1107,8 мең сум акча юнәлтелгән. Тармакта эшләүчеләр саны 6 кеше тәшкил итә. Күп кенә акчалар матди-техник базаны үстөрүгә, тармак объектларын тәзүгә һәм реконструкцияләүгә, мәдәният учреждениеләре жиһазларын комплекслы мәгълүматлаштыруга һәм модернизацияләүгә юнәлтелә. Социологик тикшеренүләр буенча, мәдәният учреждениеләренең хәзерге чөлтәре халыкның сорауларын тулысынча канәгатьләндерми. Халыкны бөяләүдә житәрлек тәэмин ителмәү беренче чиратта түбәндәге проблемалар белән бәйлә: мәдәният объектларын тигез урнаштырмау, гамәлдәге учреждениеләрнең чагыштырмача югары "кабул итү чиге" н саклау; мәдәният учреждениеләре тарафыннан күрсәтелә торган хезмәтләрнең күләме һәм төрләре гражданның сорауларына, өстенлекләренә һәм көткәннәренә тулысынча туры килми; мәдәният учреждениеләрен ял итү һәм ижади эшчәнлек, мәгариф һәм үзбелдекле белем бирү, чаралар үткөрү, һәвәскәр берләшмәләр эшчәнлегә өчен заманча югары технологияле жиһазлар, шулай ук халыкның төрле категорияләре өчен, шул исәптән аз хәрәкәтләнүчеләр өчен һәм тормыш эшчәнлегенең башка чикләүләре белән мәдәният учреждениеләренең уңайлылыгын тәэмин итү чаралары белән житәрлек дәрәжәдә жиһазландырмау; төрле сәнгать жанрларында (музыкаль, театр), концерт-филармония һәм күргәзмә эшчәнлегендә фестиваль һәм башка программалар үткөрү, концерт һәм башка сәнгать коллективлары өчен база буларак куллану өчен югары дәрәжәдәге эре заманча комплекслар дефициты.

**Мәдәният өлкәсендә булган проблемаларны жиңү механизмы**

Проблеманың эчтәлегә	Жиңү механизмы
Мәдәни-ял итү тәкъдимнәре гражданның сорауларының бөтен диапазонын да каплай алмый	Мәдәни-ял итү эшчәнлегә өлкәсендә эшнең яңа формаларын һәм ысулларын кертү
Мәдәният учреждениеләренең матди-техник базасы житәрлек дәрәжәдә үсеш алмаган	Матди-техник базаны ныгыту һәм тармакны мәгълүматлаштыру, жиһазларны модернизацияләү, бюджеттан тыш акчаларны, дәүләтнеке булмаган структураларны жәлеп итү
Инвалидлар, тормыш эшчәнлегә чикләнгән кешеләр өчен мәдәният учреждениеләренең житәрлек дәрәжәдә булмавы	Мәдәният учреждениеләрен махсус техника белән жиһазландыру, инвалидлар һәм башка аз хәрәкәтләнүче гражданны өчен мәдәният учреждениеләрен жайлаштыру, дистанцион хезмәт күрсәтүне үстөрү
Инновацион мәдәни проектлар эшләү һәм кертү кирәклегә	Инновацион проектларга, ижади остаханәләргә грант ярдәме

**Программаның максатларына ирешүгә йогынтысын киметү максатыннан куркынычларны көйләү һәм идарә итү чаралары**

Программаны гамәлгә ашырганда куркынычларны анализлау һәм куркынычларны идарә итүне Программаның муниципаль заказчысы - координаторы Аксубай муниципаль районы Мюд авыл жирлегә башкарма комитеты башкара. Иң житди куркынычларга подпрограммаларны гамәлгә ашыруның финанс һәм административ куркынычларын кертүгә мөмкин. Финанс куркынычлары программа буенча кабул ителгән финанс йөкләмәләрен тулысынча үтәмәүдән гыйбарәт. Финанс куркынычын чикләү ысулы булып программа чараларының финанс күрсәткечләрен һәм



ирешкән нәтижеләргә бәйлә рәвештә күрсәткечләрне ел саен төзәтү тора. Аксубай муниципаль районы Мюд авыл җирлегә бюджетыннан Программа чараларын финанслау куркынычын киметү мәдәният, социаль партнерлык өлкәсендә инновацион проектларның инвестицион җәлеп итүчәнлегә механизмнарын формалаштыру юлы белән башкарыла. Административ куркыныч программаны нәтижәсез идарә итү белән бәйлә, ул подпрограммаларның максатларын һәм бурычларын үтәмәүгә китерергә мөмкин.

Административ куркынычны чикләү ысуллары булып:

программа чараларының үтәлешен контрольдә тоту һәм Программаны гамәлгә ашыруны агымдагы идарә итү механизмын камилләштерү;

программаны гамәлгә ашыруның еллык планнарын формалаштыру;

Программа күрсәткечләренең (индикаторларының) үтәлешен өзлексез мониторинглау;

халыкка мәгълүмат биру һәм Программаны гамәлгә ашыру барышы турында

мәгълүматны ачык бастырып чыгару.

Рисклар белән идарә итү буенча чаралар кабул итү программаны гамәлгә ашыруны

мониторинглау һәм аның нәтижеләлеген һәм нәтижеләлеген бәяләү нигезендә

Программаның муниципаль заказчысы - координаторы тарафыннан башкарыла.

**Программаның төп максатлары, бурычлары, ахыргы нәтижеләрен һәм аны гамәлгә ашыру срокларын тасвирлау**

Программаның максаты 2016-2026 елларга «Татарстан Республикасы мәдәниәтен үстерү " республика программасы белән билгеләнгән Татарстан Республикасы Дәүләт мәдәни сәясәте өстенлекләренә нигезләнә.

Аксубай муниципаль районының Мюд авыл җирлеген социаль-иқтисадый үстерү максатларында мәдәният һәм сәнгать өлкәсен тотрыклы үстерү өчен кирәкле шартлар тудыру белән беррәттән, әлеге программаның стратегик максаты-Аксубай муниципаль районының Мюд авыл җирлегендә яшәүчеләрнең мәдәният, сәнгать өлкәсендәге агымдагы ихтыяжларын канәгатьләндерү һәм яңаларын формалаштыру, авыл халкы һәм кунаклары өчен мәдәният, сәнгать учреждениеләренең җәлеп итүчәнлеген арттыру. Бу максатка ирешү өчен системалы характердагы берничә мәсьәләне хәл итәргә кирәк, шул исәптән:

милли музыка традицияләрен саклау һәм үстерү, заманча музыка сәнгәтен үстерү;

Аксубай муниципаль районы Мюд авыл җирлегендә халык сәнгать кәсепләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү;

Аксубай муниципаль районы Мюд авыл җирлегә территориясендә урнашкан мәдәни

мирас объектларының саклануын һәм нәтижелә файдалануын тәэмин итү;

төбәкара һәм милләтара мәдәни хезмәттәшлекне үстерү өчен шартлар тудыру  
Программа программа чараларын гамәлгә ашыруның муниципаль дәрәжәсен күздә тотып, аларның үзәнчәлекле бурычлары тиешле подпрограммаларда чагылдырылган.

"2016-2026 елларга концерт оешмаларын һәм башкару сәнгәтен үстерү" подпрограммасы милли музыкаль традицияләрен саклау һәм үстерүне, заманча музыка сәнгәтен үстерүне максат итеп куя. Җирлекнең муниципаль концерт оешмалары чөлтәренең бүгенге торышын, концерт учреждениеләренең 2025 елга кадәр үсеш перспективаларын чагылдыра.

«Аксубай муниципаль районының Мюд авыл җирлегендә терроризм һәм экстремизмны профилактикалау " подпрограммасы террористик һәм экстремистик күренешләрнең барлык фактларына карата түземсезлек формалаштыруны, Аксубай муниципаль районының Мюд авыл җирлегә территориясендә толерантлык, башка культураларга хөрмәт идеяләрен пропагандалау һәм тарату өчен бердәм мәгълүмати киңлек формалаштыруны камилләштерә;

Программаны гамәлгә ашыру вакыты 2016- 2025 еллар.

**Программаны ресурслар белән тәэмин итүне нигезләү**

Программаны гамәлгә ашыруны финанс белән тәэмин итү законнарда билгеләнгән төрлө федераль бюджет, Республика, шулай ук Аксубай муниципаль районы Мюд



авыл җирлеге бюджеты акчаларын куллануны күздә тотә.

Программаны финанслауны гомуми күләме 23144,8 мең сум тәшкил итә, шул исәптән:

2016 ел 989,0 мең сум

2017 ел -989,9 мең сум

2018 ел 991,9 мең сум

2019 ел 992,9 мең сум

2020 ел 993,9 мең сум

2021 ел 1472,6 мең сум

2022 ел 1388,4 мең сум

2023 ел 1388,4 мең сум

2024 ел 4588,6 мең сум

2025 ел 4648,6 мең сум

2026 ел 4700,6 мең сум

Программаны гамәлгә ашыруны ресурслар белән тәэмин итү фаразлау характерында һәм тиешле бюджетларның мөмкинлекләрен исәпкә алып, ел саен коррекцияләнергә тиеш.

### **Программаны гамәлгә ашыру механизмы**

Программа чараларын гамәлгә ашыру барышында муниципаль заказчы-координатор төп башкаручыларның үзара эшчәнлеген тәэмин итә, чараларны гамәлгә ашыру барышын һәм турыдан-туры башкаручыларның акчаларны нәтижәле куллануын контрольдә тотә. Программа чараларын гамәлгә ашыру программа заказчысы тарафыннан Программа чараларын башкаручылар белән төзелгән муниципаль контрактлар нигезендә, Россия Федерациясә һәм Татарстан Республикасы норматив хокукый актларына төгәл туры китереп башкарыла.

### **Программаның социаль-икътисади нәтижәлелеген бәяләү**

Мәдәниятнең төп үзенчәлеге шунда ки, мәдәни эшчәнлекнең мөһим нәтижәләре вакыт буенча кичектерелгән социаль эффектта чагыла һәм интеллектуаль потенциалның артуында, шәхесләрнең кыйммәт ориентирлары һәм үз-үзләрен тоту нормаларының үзгәрүендә күренә, бу ахыр чиктә җәмгыятьнең эшчәнлегә нигезләрендә үзгәрешләргә китерә.

Программада мәдәни эшчәнлекнең агымдагы нәтижәләрен генә характерлаучы индикаторлар һәм цифрлы күрсәткечләр системасын куллану күздә тотыла. Шул ук вакытта конкрет Подпрограммалар үз нәтижәлелек күрсәткечләрен үз эченә ала. Программаны һәм аның ярдәмче программаларын гамәлгә ашыруның нәтижәлелеген бәяләү муниципаль заказчы программаның координаторы тарафыннан башкарыла.

Программаны тормышка ашыруның төп социаль-икътисади эффекты Аксубай муниципаль районы Мюд авыл җирлеге гражданны тормышында мәдәниятнең социаль ролен күтәрүдә һәм, тиешлечә, Аксубай муниципаль районы Мюд авыл җирлегендә тормыш сыйфатын күтәрүдә, мәдәният өлкәсендә модернизацияләү курсы гамәлгә ашыру өчен уңай иҗтимагый атмосфера булдыруда чагыла. Бу эффект аерым алганда белдереләчәк:

Аксубай муниципаль районының Мюд авыл җирлегендә яшәүче халыкларның үзенчәлеге булганда бөтенлекне саклауга ярдәм итүче мәдәни киңлекнең бердәмлеген ныгытуда;

ижади эшчәнлек, халыкка тәкъдим ителгән мәдәни байлыklar һәм мәдәният һәм сәнгать турында мөгълүмат өчен уңай шартлар тудыруда;



мәдәниятнең икътисади үсеше процессын активлаштыруда һәм тармакка жәлеп ителгән дәүләтнеке булмаган ресурсларны үстерүдә;

Мәдәниятне үстерү бурычлары әйләнә-тирә мохитне саклау бурычлары белән тыгыз үрелеп бара. Кагыйдә буларак, бу бәйләнеш мәдәни ландшафтларны һәм истәлекле урыннарны саклау өлкәсендә, музей-тыюлыклар эшчәнлегендә күренә. Истәлекле урыннар һәм саклана торган тарихи-мәдәни территорияләр системасының формалашуы Экология һәм табигый мирасны саклау проблемаларын хәл итү белән турыдан-туры бәйле. Шулай итеп, Программа әйләнә-тирә мохитне саклау бурычы белән тыгыз бәйләнештә мәдәният үсеше проблемаларын хәл итә. Программаны гамәлгә ашыруның нәтижәләгә программада каралган максатчан индикаторларга һәм күрсәткечләргә чынлыкта ирешү дәрәжәсе буларак бәяләнә.

### «2016-2026 елларга клуб концерт оешмаларын һәм башкару сәнгатен үстерү» подпрограммасы

#### Паспорт

Муниципаль ярдәмче программаның исеме	"2016-2026 елларга клуб концерт оешмаларын һәм башкару сәнгатен үстерү»
Муниципаль ярдәмче программаның максаты	<p>Аксубай районы Мюд авыл жирлегә территориясендә бердәм мәдәни киңлек булдыру һәм саклау;</p> <p>- мәдәният учреждениеләренең муниципаль берәмлекләренең жирле үзидарә органнары, ижтимагый берләшмәләр һәм оешмалар, мәгариф системасы учреждениеләре, массакуләм мәгълүмат чаралары, ижади һәм дини оешмалар белән ведомствоара хезмәттәшлеген үстерү;</p> <p>халыкта гражданлык үзенчәлеген, әхлакий-әхлакий һәм толерант дөньяга карашны формалаштыру буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыру.</p> <p>- эш юнәлешләрен һәм формаларын камилләштерү ;</p> <p>- мәдәни-ял итү учреждениеләрендә чараларның сыйфатын күтөрү</p>
Муниципаль ярдәмче программаның бурычлары	<p>Торак пунктның мәдәниятен, сәнгатен үстерү, тарихи-мәдәни мирасын саклау һәм популярлаштыру өчен шартлар тудыру.</p> <p>Планга ярашлы рәвештә массакуләм һәм бәйрәм мәдәни-массакуләм программаларын үткөрү.</p> <p>Мәдәни-ял чараларында катнашучылар санын арттыру.</p> <p>Халыкта гражданлык үзенчәлеген формалаштыруны, ижади потенциалны ачуны толерантлык тәрбияләүне, этник һәм конфессиягә мөнәсәбәтләр мәдәниятен тәэмин итүче "мәдәният" өлкәсендә системаны үстерү һәм модернизацияләү</p>
Муниципаль ярдәмче программаның муниципаль	ТР Аксубай МР Мюд авыл жирлегә башкарма комитеты



Муниципаль ярдәмче программаны эшләүче	ТР Аксубай МР Мюд авыл җирлеге башкарма комитеты											
Муниципаль ярдәмче программаны гамәлгә ашыру вакыты	2016-2026еллар											
Муниципаль ярдәмче программаны финанслау чыганаclarы, шул исәптән еллар буенча:	Финанслау чыганаclarы булып Аксубай МР Мюд авыл җирлеге бюджеты акчалары тора											
	Чыгымнар (мең сум).											
	Барлыгы	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Җирле бюджет акчалары	11983,8	989,0	989,9	991,9	992,9	993,9	1472,6	1388,4	1388,4	4588,6	4648,6	4700
Муниципаль ярдәмче программаны гамәлгә ашыруның планлаштырылган нәтижеләре	Төрле дәрәжәдәге конкурсларда, фестивальләрдә катнашучылар санын арттыру; Клуб формированиеләрендә катнашучылар алган дипломнар, премияләр санын арттыру; Программа массакуләм һәм мәдәни-массакуләм чараларда катнашучыларның өлешен арттыру; Сәнгать үзешчәнлегенә клуб формированиеләрен һәм аларда катнашучылар санын арттыру;											

I. Подпрограмманы гамәлгә ашыру өлкәсенә гомуми характеристикасы, шул исәптән ул хәл итүгә юнәлдерелгән проблемалар

Жәмгыятьнең хәзергә үсеш этабының үзенчәлегә булып, кешеләрнең рухи тормышын оештыручы факторларның берсе буларак, мәдәниятнең социаль роленең үсүе тора. Шул ук вакытта мәдәният кешелекнең рухи тәҗрибәсе буларак кына түгел, ә һәр кешенең иҗатка сәләтен формалаштыручы, кешелекнең яшәшенә нигез салучы, цивилизацияле тормышның кыйммәтләрен һәм формаларын саклау сәләте буларак та чыгыш ясый. Жәмгыятьнең мәдәни үсешенә кирәкле критерие булып кешенең иҗади көчләрен, сәләтләрен һәм талантларын күрсәтү һәм үстерү өчен кирәкле шартлар булуы тора. Халыкның мәдәни тормыш сыйфатын яхшыртуга юнәлдерелгән мәсьәләләренә хәл итү җирле үзидарә органнарының мәдәният өлкәсендәге вәкаләтләрен гамәлгә ашыру һәм өлгә проблемаларны программа-максатлы метод нигезендә хәл итү кирәклегә белән билгеләнә. Муниципаль ярдәмче программа чараларын гамәлгә ашыру мәдәният учреждениеләренең матди-техник базасын ныгытуга юнәлдерелгән –бу мәдәниятне хәзергә шартларда Аксубай районы Мюд авыл җирлегенәң социаль-икътисади үсешенәң мөһим ресурсларының берсе буларак тануны билгеләүче конкрет адымнар.

Подпрограмма чараларын гамәлгә ашыру мәдәни эшчәнлекнең барлык субъектлары катнашында социаль әһәмиятле максатларга ирешергә мөмкинлек бирәчәк, бюджет ресурсларын нәтиҗәле куллануны тәэмин итәчәк һәм ярдәм итәчәк:



1. Торак пунктның мәдәниятен, сәнгәтен үстерү, тарихи – мәдәни мирасын саклау һәм популярлаштыру өчен шартлар тудыру.

2. Планга ярашлы рәвештә массакуләм һәм бәйрәм мәдәни-массакуләм программа чараларын үткөрү.

#### ПРОГРАММАГА КЕРТЕЛГӘН ЧАРАЛАР ИСЕМЛЕГЕ

1. Мәдәни-ял итү юнәлешендәге системаны модернизацияләү.

Бу процессны камилләштерү буенча чаралар системасы:

- клуб, китапханә системасында халык белән эшләү буенча эшнең өстенлекле юнәлешләрен билгеләү;

- инновацион формаларны һәм ысулларны үстерү;

- районның муниципаль берәмлекләре белән үзара хезмәттәшлекне тәэмин итү; мәдәни-ял итү чараларын популярлаштыру.

Мәдәни-ял итү учреждениеләрендә мәгълүмати, фәнни-теоретик һәм методик тәэмин итү. мәдәният өлкәсендә программалар һәм методикалар комплексын эшләү;

балалар, яшүсмерләр һәм яшьләрдә патриотик тәрбия формаларын, ысулларын һәм чараларын эшләү ;

торак пунктның социаль-икътисади үсешендә киңрәк мәдәният учреждениеләре өчен шартлар тудыру;

халыкның ижади потенциалын үстерүгә ярдәм итү;.

#### Подпрограмма Паспорты Аксубай муниципаль районының Мюд авыл жирлегендә терроризм һәм экстремизмны профилактикалау

Подпрограмманың Исеми	«Аксубай муниципаль районының Мюд авыл жирлегендә терроризм һәм экстремизмны профилактикалау "(алга таба - Подпрограмма)
Подпрограмманы төп эшләүчеләр	Аксубай муниципаль районы Мюд авыл жирлеге башкарма комитеты
Подпрограмманың Максаты	Аксубай муниципаль районының Мюд авыл жирлеге территориясендә яшәүче гражданның тормыш һәм тынычлык дәрәжәсен, аларның законлы хокукларын һәм мәнфәгатьләрен экстремизмга һәм терроризмга каршы тору, Аксубай муниципаль районының Мюд авыл жирлегендә аларның күренешләрен кисәтү һәм кисәтү нигезендә арттыру
Подпрограмманың бурычлары	Милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгыту, социаль, этник һәм конфессия нигезендә конфликтларны профилактикалау һәм булдырмау; Халыкның террор һәм экстремистик идеологиягә карата түземсезлек атмосферасын булдыруга юнәлдерелгән жәмәгәтчелек фикерен формалаштыру
Подпрограмманы гамәлгә ашыру вакыты һәм этаплары	2016-2026еллар
Подпрограмманы финанслау күләме һәм чыганакалары:	Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Мюд авыл жирлеге бюджеты акчалары хисабына ярдәмче программаны финанслауның гомуми күләме 22,0 мең сум тәшкил итә, шул исәптән 2016 ел 2,0 мең сум 2017 ел -2,0 мең сум 2018 ел 2,0 мең сум 2019 ел 2,0 мең сум 2020 ел 2,0 мең сум



	<p>2021 ел 2,0 мең сум  2022 ел 2,0 мең сум  2023 ел 2,0 мең сум  2024 ел 2,0 мең сум  2025 ел 2,0 мең сум  2026 ел 2,0 мең сум</p> <p>Искәрмә: подпрограмманы финанслау күләме фаразлау характерында һәм тиешле елга тиешле дәрәжәдәге бюджетларны формалаштыруны, шулай ук чараларны финанслауга район һәм республика бюджетыннан акча бүлеп бирүне исәпкә алып ел саен төзәтергә тиеш</p>
Подпрограмманы гамәлгә ашыруның көтелгән нәтижеләре	<p>Подпрограмма чараларын гамәлгә ашыру террор һәм экстремистик күренешләрнең барлык фактларына карата түземсезлек формалаштыруны камилләштерә;</p> <p>Аксубай муниципаль районы Мюд авыл җирлеге территориясендә толерантлык, гражданныр теләктәшлеге, башка мәдәниятләргә хөрмәт идеяләрен пропагандалау һәм тарату өчен бердәм мәгълүмати киңлек формалаштыру;</p> <p>Яшьләр арасында этникара татулык һәм толерантлык атмосферасын ныгыту.</p>
Подпрограмманың үтәлешен контрольдә тотуны оештыру	<p>Подпрограмманы гамәлгә ашыруны контрольдә тотуны Аксубай муниципаль районы Мюд авыл җирлеге Советы башкара.</p>

## II. Программаны хәл итүгә юнәлдерелгән проблеманың характеристикасы

Подпрограмманы эшләү һәм гамәлгә ашыру өчен нигезне Россия Федерациясе Конституциясе, шәхес, жәмгыять һәм дәүләт иминлеген тәэмин итү өлкәсендәге федераль законнар, 2009 елның 5 октябрдәге Россия Федерациясендә терроризмга каршы тору концепциясе, 2025 елга кадәрге чорга Россия Федерациясе дәүләт милли сәясәте стратегиясе, шулай ук милләтара, динара мөнәсәбәтләрне гармонияләштерүгә юнәлдерелгән башка стратегияләр, концепцияләр, нигезләмәләр һәм яшьләрне патриотик тәрбияләү.

Хәзерге вакытта Аксубай муниципаль районы Мюд авыл җирлегендә теркәлгән дини оешмалар юк.

Ижтимагый-сәяси, милләтара һәм конфессияара мөнәсәбәтләрнең торышы, тулаем алганда, төрле социаль төркемнәр, милләтләр һәм диннәр вәкилләренең тотрыклылыгы, игелеклелеге, конструктив үзара хезмәттәшлеге һәм хезмәттәшлеге белән характерлана. Соңгы елларда православие мөхәлләләре саны артты.

Шул ук вакытта подпрограмманы эшләү һәм аны гамәлгә ашыру зарурлыгы Татарстан Республикасында терроризм һәм экстремизмга каршы көрәш өлкәсендәге заманча өзгичләнүнең киеренке булып калуы белән бәйле.

Терроризм һәм экстремизмга каршы көрәш практикасы хәзерге вакытта дәүләт хакимияте органнары, җирле үзидарә, ижтимагый хәрәкәтләр һәм барлык гражданнырның тырышлыкларын берләштерүне таләп итә.

Чараларны үтәү Аксубай муниципаль районының Мюд авыл җирлеге алдында торган иң кискен проблемаларны террорчылыкка каршы тотрыклылык дәрәжәсен күтәрүнең уңай тенденцияләрен булдыру өлешендә хәл итүгә мөмкинлек бирчәк, нәтижәдә, гомуми иминлекне ныгытуга турыдан-туры йогынты ясаычак.



**III. Подпрограмма чаралары**  
**"2016-2026 елларга Аксубай муниципаль районының Мюд авыл җирлегендә**  
**терроризм һәм экстремизмны профилактикалау»**

№ п/п	Чара исеме	Башкару вакыты	Башкаручы (килешү буенча)
1	Өстәмә чаралар күрү: авыл яшьләренең мәшгульлеген тәэмин итү, ял итү һәм һөнәри белем алу өчен мөмкинлекләрне киңәйтү; авыл яшьләренең иҗтимагый хәрәкәтен үстерү буенча	2016-2026 ел	Аксубай муниципаль районы Мюд авыл җирлеге башкарма комитеты», Аксубай муниципаль районы Башкарма комитетының «мәдәният бүлеге» МКУ, яшьләр эшләре һәм спорт бүлеге.
2	Яшүсмерләр арасында экстремизмны профилактикалау һәм аларны балалар һәм яшьләр оешмалары эшчәнлегендә гамәлгә ашыру өлкәсендә Республика программалар һәм проектлар конкурсында катнашу.	2016-2026ел.	Яшьләр эшләре һәм спорт бүлеге, МКУ АМР мәдәният бүлеге, МКУ АМР мөғариф бүлеге»
3	Җирлекнең дини берләшмәләрендә вәгазьләр һәм җомга намазлары вакытында дин тотучыларга системалы мөрәҗғәгать итү, дин тотуны формалаштыруга һәм саклауга юнәлдерелгән, шулай ук дин тотучыларның терроризм һәм экстремизмны конфликтлы ситуацияләрне хәл итүнең кабул ителмәслек ысуллары буларак бәяләвен булдыруга ярдәм итү.	2016-2026ел.	АЖ башлыгы
4	Басма һәм электрон ММЧ материалларына, уку-методик әдәбиятка һәм башка басмаларга экспертиза үткөрүне оештырырга.	2016-2026ел.	Россия Эчке эшләр министрлыгының Аксубай районы буенча бүлеге (килешү буенча)
5	Потенциаль куркыныч объектларны паспортлаштыру.	2016-2026ел.	Россия Эчке эшләр министрлыгының Аксубай районы буенча бүлеге (килешү буенча), Мюд авыл җирлеге башкарма комитеты
6	Җәмгыятьтә әхлакый сәламәтлекне ныгыту, милләтара һәм конфессияара мөнәсәбәتلәр, күпләп булган объектларның, халыкның тормыш тәэмин итү	2016-2026ел.	МКУ «Мөғариф бүлеге, МКУ» Мәдәният бүлеге", Аксубай муниципаль районы Башкарма комитетының ОДМС



	объектларының террорчылыкка каршы сакланышы проблемалары буенча "түгәрәк өстәлләр" үткөрү.		
7	Рәсми булмаган берләшмәләргә ачыклау буенча рейдлар.	2016-2026ел.	Россия Эчке эшләр министрлыгының Аксубай районы буенча бүлгә (киләшү буенча),
8	Төркәлмәгән дини һәм милли берләшмәләргә ачыклау өчен дини конфессияләр һәм милли диаспоралар вәкилләргә белән өңгәмәләр үткөрү	2016-2026ел.	Аксубай районында Россия Федераль миграция хезмәтенә ТР буенча идарәсә бүлгәчәсә(киләшү буенча),
9	Гадәттән тыш хәлләр килеп чыккан очракта кешеләр күпләп булган биналарда гамәлләр буенча уку дәрәсләргә үткөрүне оештыру	2016-2026ел	Аксубай муниципаль районы Мюд авыл жирлгә башкарма комитеты, Россия Эчке эшләр министрлыгының Аксубай районы буенча бүлгә (киләшү буенча), ФДКУ " 102 ПЧ ФПС ТР буенча (киләшү буенча)
10	Мәгариф учреждениеләрендә барлык төрдәгә сыйныф сәгәтләргән системалы рәвештә үткөрү, экстремизмның теләсә нинди формаларының, бигрәк тә милләтләр һәм диннәр арасында дошманлыкны вәгазьләүчеләргә, жәмәгәт куркынычын аңлату буенча	2016-2026ел	МКУ " Аксубай муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф бүлгә, Аксубай муниципаль районы дини конфессияләргә вәкилләргә (киләшү буенча), Россия Эчке эшләр министрлыгының Аксубай районы буенча бүлгә (киләшү буенча)
11	Подпрограмма чараларын мәгълүмати яктыртуны оештыру	Ел дөвамында	"Сельская новь" газетасы редакциясә (киләшү буенча), Мюд авыл жирлгә клубларында стәндлар

сайтта Интернет-ресурсларда тәкъдим ителгән

Татарстан Республикасының Мәдәният, Туризм һәм Яшьләр Агарту

Бүлмәсе (М.А.И.)

3. Әлгә карарның үткәргән чакыруы буенча үткәргән

Татарстан Республикасы

Аксубай муниципаль районы

Мюд авыл жирлгә

Клубларында стәндлар

Т.В. Зайна